

ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ПИТАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

Представники різних наукових напрямів постійно звертаються до вивчення проблеми питальності, усвідомлюючи її значущість для процесу пізнання (Е.В. Вохришева, С.Ф. Гедз, М.Г. Дмитрієва, О.М. Журавльова, В.В. Михайленко, М.С. Саїдова, А.В. Сітко, Т.С. Турацкая, Л.В. Чайка, Р. Конрад, С. Brown). Предметом дослідження нашої роботи є питальні речення, об'єктом – їх поліфункціональність в англomовному дискурсі.

У питальному реченні (ПР) виявляється не тільки рівень знань мовця, але й дається установка на вибір реакції і на розширення інформації - заповнення лакун тезауруса. Іллокутивний акт ПР ві-дображає намір мовця, висловлює його бажання отримати інформацію. Модальність є ключовою в іллокуції питального висловлення. Питальна структура корелює з первинною однойменною функцією. Вторинна функція зорієнтована на повідомлення, на відміну від первинної.

Уживання ПР у значенні прохання, вимоги, погрози (тобто у вторинних функціях) – давно відомий лінгвістам феномен. О.Есперсен розрізняв ПР за їх комунікативним призначенням: власне питальні (1) та інтерогативи (2), тобто речення, що мають питальні елементи у своїй структурі, але не завжди виражають запит про інформацію [2, с. 364]. До них тяжіють риторичні питання, питання-прохання, питання-пропозиції, питання-припущення, питання-підтвердження та ін.

Поради також можуть трактуватися як інтерогативи, оскільки за своєю семантикою є непрямым спонуканням до дії. У той же час питальна форма порад порівняно з наказами, вимогами і повчаннями залишає за співрозмовником вибір слідувати пораді чи ні:

"Don't you want to put your feet up?" she said "That's the way". [6, с.59]

"Why don't you go home, Mac?" [7, с. 82].

Емоційно-оцінювальні інтерогативи семантизують здивування, обурення і сумнів, передають суб'єктивне ставлення до ситуації. Вони наближаються до вигуків. Але навіть якщо в кінці речення не використовується знак оклику, експресивність міститься у самій семантиці таких речень:

"What have I done now! " [5, с. 244];

" Why can't a painter paint something nice and cheerful to look at? Why go out of your way to look for ugliness [4, с. 44].

Названі комунікативні одиниці актуалізують фактичну (контактну) функцію у формі вітань і прощань: "How are you Mrs.Spencer?" I said. "How's Mr.Spencer[7, с. 3]; "See you tomorrow, then?" she says and walks away " [5, с. 48].

Такі метазнаки виконують регуляторну функцію ввічливості й не передбачають відповіді на питання, оскільки є лише ввічливим впізнаванням однієї особи іншою. І.П.Тарасова вважає, що, зустрівшись, люди вітають один одного, при цьому стимулом служить прагнення підтримати соціальний контакт [3, с.15].

Крім того, в англійській мові такі комунікативні одиниці утворюють тексти загадок:

What runs over the floor and into the corner? (a broom) [1, с. 78];

What goes quicker than the wind and the rain?(Thought) [с. 78].

Отже, питальні речення за комунікативними функціями поділяються на: 1) власне питання та 2) квазіпитання (фактичні одиниці, загадки).

Питальні речення, що виступають у вторинних функціях, залишаються до певної міри питаннями, а саме: наділені поверхневою структурою питання, допускають таку ж відповідь, як і питання в стандартній ситуації, проте змінюється тип реакції слухача, а також, як правило, видозмінюється інтонація.

Питальні речення, що виступають у вторинних функціях, зберігають статус первинних одиниць з поверхневою структурою питання, що вимагає відповіді.

Перспективним є подальше вивчення поліфункціональності питальних речень в англомовному дискурсі та аналіз їх культурної специфіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Димент А.Л. Пьесы, игры, диалоги, стихотворения, песни, загадки на английском языке:

Пособие для учителей. - 2-е изд. - М.: Учпедгиздат, 1960.-142 с.

2. Есперсен О. Философия грамматики. - М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1958.-404с.

3. Тарасова И.П. Речевое общение, толкуемое с юмором, но всерьез. Пособие по

самообразованию. - М.: ВШ, 1992 - 175 с.

4. Agatha Christie.Five Little Pigs. - Fontana,1978. - 189 p.

5. David Nicholls. Starter for Ten. - London, Flame, 2004. - 473 p.

6. Docterow E.L.Ragtime. - Харків, Ранок-НТ, 2001. - 320 с.

7. Salinger J.D. The Catcher in the Rye.-Little, Brown and Company, 1951.-277 p.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ВІСНИК СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО
ТОВАРИСТВА
ГОРЛІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІНОЗЕМНИХ МОВ**

*Випуск 22
Мовознавство
Частина III*

*Матеріали VIII Міжрегіональної
конференції молодих учених та
аспірантів «Дослідження
молодих науковців у галузі
гуманітарних наук»*